

JU
30 Dec
XII/2195

POLAND

INDUSTRY (1700)
Mining (1706)

ARMED FORCES (0300)
War Preparations (0311)

Conditions Of Workers In Uranium Mines.

SOURCE LONDON: Confidential source.

DATE OF OBSERVATION: Current.

ENGLISH SYNOPSIS: In Lower Silesian uranium mines, the workers are divided into three categories: regular miners, some military labor units, and apprentices on practice, after finishing a special miners' school. The conditions of regular miners, and also of office personnel employed with mine managements, are extremely good as regards payment, and they may be considered privileged in comparison with the rest of the population. On the other hand, security measures are very strict and search is made whenever a miner leaves the area of the shaft. In KOWARY mines, about 800 regular miners are working, at KOZICE about 800, and in STARY JULIANOW over 1.000.

EVALUATION COMMENT: This is a useful report. It should be studied together with Item No. 12624/53 on the same subject. To all appearances both these reports are genuine. However, not everything may be confirmed here. This office had had no knowledge about uranium mines at KOZICE, Distr. Wałbrzych, and at STARY JULIANOW (German ALT JULIANS DORF,) Distr. Wałbrzych. Nothing had been known also about a special SPP (School for Industrial Training) at ŚWIEBODZICE, Distr. Świdnica. The name of the KOWARY uranium enterprise "Dolnośląskie Kopalnie KOWARY" cannot be vouched for either. The enterprise was referred to as "Zakłady Przemysłowe Wyodrębnione R-1" by Item No. 3343/53 belonging to "Rejon Państwowych Robót Górniczych No. 11" (compare Item No. 3997/53,) while the telephone directory for 1950/51 listed just "KOWARY Mines" ("Kowarskie Kopalnie") under the Central Management of Foundries (Centralny Zarząd

(over)

(Kopalnia Hutniczego) KOWARY, Distr. Jelenia Góra, is situated in the area of KAMIENNA GÓRA.

X X X

Warunki pracy zawodowych górników zatrudnionych w kopalniach przedsiębiorstwa Dolnośląskie Kopalnie KOWARY, są - jeśli chodzi o wynagrodzenie - uderzająco dobre w porównaniu ze standardem ogółu ludności.

Wykwalifikowany górnik pracujący na przodku, lub brygadziście, zarobić może oprócz gazy podstawowej tak wysokie premie za wydobywanie, że jego miesięczne pobory dochodzą często do 3, 4 lub nawet 5 tys. złotych. Kopalnie wydają również górnikom specjalne robocze ubrania i buty przystosowane do pracy w kopalniach uranu. Górnicy są także bardzo dobrze żywieni, i nawet w okresie największego braku żywności w Polsce dostawali w swych kantynach mleko, mięso i tłuszcze.

Pracownicy biur kopalni^{ych} są także wyjątkowo dobrze uposażeni. Maszyniści biurowi otrzymują pensje miesięczne około 900 złotych.

To uprzywilejowanie górników kopalni uranu w pewnym okresie doprowadziło nawet do pewnych zaburzeń, zwłaszcza w początkowym okresie rozszerzania szybów w okolicy KOWAR. Górnicy, sprowadzeni wówczas z całej Polski na zasadzie przypadkowego doboru, wydawali całą prawie zarobki na wódkę. Z tego wynikało sporo awantur, bójek na noże i t.p. Po 1950 roku jednak sprawy uspokoiły się znacznie, gdyż wielu górników odesłano z powrotem do miejsc pochodzenia i sprowadzono nowych.

Obok regularnych, zawodowych górników, dwie inne kategorie robotników zatrudnione są w kopalniach:

Jedną - to żołnierze z jednostek pracy, stacjonowanych w KAMIENNEJ GÓRZE (LANDESHUT). Pracują oni w szybach koło KOWAR, po dwie do trzech kompanii na każdą zmianę.

Trzecia grupa robotników, to praktykanci z tzw. Szkoły Przynależności Przemysłowego w ŚWIEBODZICACH. Szkolenie w tym zakładzie trwa około pół roku. Połowa programu obejmuje

wykształcenie teoretyczne, zaś druga połowa - to szkolenie praktyczne w kopalniach. Szkolenie praktyczne nosi oficjalną nazwę "Akcja Kamień". Uczniowie SPP przydzieleni są w grupach do kopalń w KOWARACH, STARYM JULIANOWIE i KOZICACH.

Za pracę swą otrzymują wynagrodzenie, z którego mniej więcej 3/4 ściąga państwo dla pokrycia kosztów utrzymania, mieszkania i cywilnej odzieży uczniów. W ŚWIEBODZIDACH uczniowie mieszkają w dwóch specjalnych pensjonatach, prowadzonych przez władze państwowe.

Liczba zawodowych górników zatrudnionych w KOWARACH jest około 800. Domy mieszkalne zostały dla nich wzniesione w KOWARACH DOLNYCH. W KOZICACH pracuje około 700 zawodowych górników, a w STARYM JULIANOWIE - około 1,000 lub więcej. We wszystkich kopalniach uranu praca odbywa się na trzy zmiany.

Bezpieczeństwo. -(Security Measures.)

Poza korzyściami materialnymi, praca w kopalniach uranu związana jest jednak z pewnymi ograniczeniami, wynikającymi z bardzo ścisłych zarządzeń bezpieczeństwa. Na teren kopalni górniczy posiadać muszą stałe przepustki, kontrolowane przy wejściu przez strażników KBW.

Poza tym każdy górnik opuszczający teren kopalni po pracy poddać się musi rewizji osobistej. Jeżeli kawałek rudy znajdzie się w jego posiadaniu i nie może on zaoferować zadowalającego wytłumaczenia, zostaje natychmiast aresztowany.

Na przełomie roku 1948/49 wiele mówiono w okolicy KOWAR o wykryciu przez władze bezpieczeństwa jakiejś akcji szpiegowskiej na terenie kopalni. Podobno inżynier-Polak, nieznanego nazwiska, działał jako szpieg dla wywiadu amerykańskiego. Został uwięziony, skazany na śmierć (jak mówiono, przez sąd wojenny sowiecki) i rozstrzelany.

E N D.